

Fimlab

Tiedosta hyöty.

Laboratoriotiedote 106/2020 (kemia)

Päijät-Häme: Muutoksia huumausaineanalytiikassa 28.10.2020

Huumausaineseulonta- ja näyteastiauudistukset

Päijät-Hämeessä tehtävät huumausaineiden ensivaiheen seulontatutkimukset siirtyvät pikatestauksesta keskitetysti Päijät-Hämeen keskussairaalan laboratorion automaatiolle, mikä vaikuttaa sekä seulontavalikoimaan että näytekäytäntöihin.

Aineryhmäsisältö 4221 U -Huum-O muuttuu fentanyyliin ja tramadolin jäädessä pois. U -Amfet-O kattaa amfetamiinin, metamfetamiinin ja ekstaasin sekä U -Opiaa-O vastaavasti morfiinin, etyyliamorfiiinin, 6-monoasetyyliamorfiiinin, kodeiinin ja dihydrokodeiinin. Jatkossa U -Huum-O:n sisältämiä osatutkimuksia on mahdollista pyytää myös yksittäin.

U -Krea lisätään tutkimukseen 4221 U -Huum-O sekä yksittäisiin seulontapyyntöihin tai niistä muodostuvaan kokonaisuuteen antamaan tietoa näytteen analyysikelpoisuudesta ja negatiivisten seulontatulosten luotettavuudesta.

Kaikki tutkimuksessa 4221 U -Huum-O tulleet positiiviset löydökset ohjataan alihankintalaboratorion massaspektrometriseen varmistusanalyysiin. Toimintatapa perustuu yleiseen suositukseen seulonnassa todettujen positiivisten tulosten varmistamistarpeesta, mikä on tärkeää kaikkien osapuolien oikeusturvan kannalta.

Testattavan henkilöllisyys varmistetaan ja näyte otetaan valvotusti sinetöinnillä suljettuihin A- ja B-putkiin huumetestauksen valvotusta näytteenotosta laaditun ohjeistuksen mukaisesti. Ainoastaan päivystyksellisessä testauksessa näytteenoton ja näytteiden kuljetuksen valvonnan tasosta voidaan joustaa tutkimuksen kulun hyväksi, kun on kyse esim. tajuttoman tai sekavan potilaan diagnostisista selvittelyistä. Näytteet otetaan myös päivystyspotilailta normaalin testausprosessin mukaan valvotusti ja sinetöidysti aina kun se potilaan voinnin puolesta on mahdollista. Prosessin tulee olla luotettava ja juridisesti pitävä, mikä on ensiarvoista, jos löydöksistä aiheutuu testattavalle seuraamuksia tai mikäli jälkikäteen kyseenalaistetaan tuloksen oikeellisuus edellyttäen B-putkesta tehtävää uusinta-analyysiä.

Näyteastia vaihtuu kierrekorkilliseen 15 ml:n muoviputkeen ja tarvikkeisiin kuuluvat myös sinettitarra-arkit. Kyse ei ole keskusvarastotuotteista, vaan tarviketilaukset kohdistetaan Päijät-Hämeen keskussairaalan laboratorioon.

Seulontapyyntöille tulostuu A- ja B-putkiin liimattavien pyyntötarrojen lisäksi automaation erotteluputkeen tarvittava kolmas tarra + yksi näytejakoa ohjaava aputarra. Yksittäiset seulontapyyntöt tehdään yhdistelysäännöllä samasta putkesta kuten U -Huum-O.

Huumeseulonnan cut-off -rajat 28.10. lähtien yksikössä ng/ml:

Amfetamiini ja sen johdannaiset	500
Bentsodiatsepiinit	100 (aiemmin 200)
Buprenorfiini	5
Kannabis	50
Kokaiini	300
Metadoni	300
Opiaatit	300

Fimlab

Tiedosta hyöty.

Huumausaineseulontoja voidaan tilata kahdella tavalla 28.10. lähtien:

JOKO pyydetään pakettitutkimuksena

4221 U -Huum-O	Huumeseulonta (kval) sis. U -Amfet-O, U -Bendi-O, U -Bupre-O, U -Canna-O, U -Koka-O, U -Metad-O, U -Opiaa-O ja U -Krea
Näytetiedot:	12 ml + 12 ml kertavirtsaa sinetöitäviin kierrekorkillisiin A- ja B-putkiin. Valvottu näytteenotto. Näyte säilyy 4 vrk jääkaappilämpötilassa. Pidempiaikainen säilytys pakastettuna. Lähetys huoneenlämmössä.

Laboratorio tekee U -Huum-O:n positiivisista löydöksistä automaattisesti varmistuspyynnöt, jotka laskutetaan erikseen.

Poistuvat osatutkimukset: U -Metam-O (tulee esiin U -Amfet-O:n sisällä), U -Fenta-O ja U -Trama-O

TAI pyydetään yksittäin omilla numeroilla ja vastataan ilman erillistä pyyntöä kertaalleen U -Krea

1055 U -Amfet-O	Amfetamiini ja sen johdannaiset (kval)
1178 U -Bendi-O	Bentsodiatsepiinit (kval)
4203 U -Bupre-O	Buprenorfiini (kval)
3455 U -Canna-O	Kannabis (kval)
4128 U -Koka-O	Kokaiini (kval)
2335 U -Metad-O	Metadoni (kval)
2435 U -Opiaa-O	Opiaatit (kval)
Näytetiedot:	Yksittäispyynnössä 5 ml + 5 ml ja useampia seulontatutkimuksia kerralla pyydetessä 12 ml + 12 ml kertavirtsaa sinetöitäviin kierrekorkillisiin A- ja B-putkiin. Valvottu näytteenotto. Näyte säilyy 4 vrk jääkaappilämpötilassa. Pidempiaikainen säilytys pakastettuna. Lähetys huoneenlämmössä.

Järjestelmä kysyy jokaisen tutkimuksen kohdalla erikseen pakollisen vastauksen vaativan kysymyksen, varmistetaanko positiivinen tulos vai ei. Varmistusanalyysit tehdään vain niistä positiivisista löydöksistä, joihin on kysymyksellä annettu valtuutus.

Viite

Suositus terveydenhoidollisesta huumetestauksesta. Asianmukaiset menettelytavat sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sirpa Mykkänen, Kimmo Kuoppasalmi, Päivi Tissari, Markus Henriksson (toim.). 5/2015, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, verkkajulkaisu.

Nimike- ja numeromuutokset

Näytteen analyysikelpoisuudesta kattavammin kertovan tutkimuksen 10350 U -Huum-M sekä yksittäisvarmistusten 10110 U -OksikCt ja 10510 U -PregaCt numerot ja nimikkeet yhtenäistetään Päijät-Hämeessä Fimlabin Pirkanmaan, Kanta-Hämeen ja Keski-Suomen alueita vastaaviksi.

9949 U -Manip	Manipulaatiotesti, virtsa
9898 U -OksikCt	Oksikodoni, varmistus
9865 U -PregaCt	Pregabaliini, varmistus

Fimlab

Tiedosta hyöty.

Vastasyntyneiden lapsenpihkasta tehtävälle huume- ja lääkeainetutkimukselle 4223 Me-Huum-O otetaan käyttöön Kuntaliiton nimike ja numero. Pyyntöön 6471 Me-HuumL-O yhteydessä vastataan lisäkysymyksiin äidin käyttämästä lääkityksestä kahden viikon ajalta ennen synnytystä ja synnytyksen aikana annetuista lääkeaineista.

6471 Me-HuumL-O	Huume- ja lääkeainetutkimus, osoitus, mekonium
------------------------	---

Uudet tutkimukset

Laaja huumeseuonta 9444 U -HuumTOF poistuu käytöstä ja tilalle tulee seuonta- ja varmistustutkimus 6472 U -HuumLCt sisältäen noin 200 huume- ja lääkeainetta pl. barbituraatit, gamma ja lakka.

6472 U -HuumLCt	Huume- ja lääkeainetutkimus, laaja, varmistus
Menetelmä:	Nestekromatografia-lentoaikamassaspektrometria/tandem-massaspektrometria (HPLC-QTOF/MS ja LC-MS/MS) ja kaasukromatografia-massaspektrometria (GC-MS)
Näytetiedot:	10 ml + 10 ml kertavirtsaa sinetöitäviin kierrekorkillisiin A- ja B-putkiin. Valvottu näytteenotto. Näyte säilyy jääkaappilämpötilassa noin 3 viikkoa, pidempiaikainen säilytys pakastettuna. Lähetys huoneenlämmössä.
Tulos valmiina:	Kahden viikon kuluessa
Tulkinta:	Vastaus ilmoitetaan muodossa negatiivinen/positiivinen. Positiivisesta näytteestä ilmoitetaan varmennetusti löydetyt yhdisteet.

Lääkevalmisteista yleisimmin deksamfetamiini ja lisdeksamfetamiini aiheuttavat positiivisen amfetamiinilöydöksen sekä seuonnassa että varmistuksessa. Lääkityksestä johtuva amfetamiiniosuus ei tule esiin perusvarmistuksella U -AmfetCt vaan löydöksenä raportoidaan pelkästään amfetamiini. Tilannetta voidaan selvittää amfetamiinin enantiomeerit erottavalla erikoistekniikalla arvioiden D- ja L-muotojen suhteen perusteella, viittaako löydös lääkevalmisteen vai laittoman huumausaineen käyttöön.

12494 U -Amf-ena	Amfetamiinin enantiomeerit (D- ja L-muotojen erittely), virtsa
Menetelmä:	Nestekromatografia-tandem-massaspektrometria (LC-MS/MS)
Näytetiedot:	5 ml + 5 ml kertavirtsaa sinetöitäviin kierrekorkillisiin A- ja B-putkiin. Valvottu näytteenotto. Näyte säilyy jääkaappilämpötilassa noin 3 viikkoa, pidempiaikainen säilytys pakastettuna. Lähetys huoneenlämmössä.
Tulos valmiina:	Kahden viikon kuluessa
Tulkinta:	Tutkimuksesta annetaan lausunto

Tutkimusvalikoimaan lisätään metyyliifenidaatin käytön osoittamiseen U -MetfeCt.

9864 U -MetfeCt	Metyyliifenidaatti, varmistus
Menetelmä:	Nestekromatografia-tandem-massaspektrometria (LC-MS/MS)
Näytetiedot:	5 ml + 5 ml kertavirtsaa sinetöitäviin kierrekorkillisiin A- ja B-putkiin. Valvottu näytteenotto. Näyte säilyy jääkaappilämpötilassa 2 viikkoa, pidempiaikainen säilytys pakastettuna. Lähetys huoneenlämmössä.
Tulos valmiina:	Viikon kuluessa
Tulkinta:	Menetelmä määrittää spesifisesti metyyliifenidaatin aineenvaihduntatuotetta ritaliinihappoa. Vastaus ilmoitetaan muodossa negatiivinen/positiivinen. Positiivisesta näytteestä ilmoitetaan löydetyt yhdisteet.

Fimlab

Tiedosta hyöty.

Yksittäisvarmistusten näytemäärä

Kaikissa yksittäisen aineryhmän tai aineen varmistustutkimuksissa näytemääräsuositus on 5 ml / putki.

Huomioitavaa

Mikäli samalla näytteenotokerralla pyydetään seulonnan lisäksi muita virtsan huumausainetutkimuksia, jokaista pyydettyä nimikettä varten otetaan oma A-putki ja kaikille pyynnöille yksi yhteinen B-putki. B-putkeen liimataan tutkimuksille tulostuneet toiset pyyntötarrat eli samassa B-putkessa voi olla monta pyyntötarraa ja A-putkessa lähtökohtaisesti vain yksi lukuun ottamatta seulontanäytteitä, joiden A-putkeen liimataan vapaasti irrotettavaksi erotteluputkea varten tulostunut tarra sekä laboratorion seulontatulosten perusteella tekemät varmistuspyyntötarrat.

Lisätiedot

Tarkemmat tiedot tutkimuksista ja niiden tulkinnasta pyydetään tarkistamaan sähköisestä ohjekirjasta.

Tiedustelut

Ammattilaisten palvelupuhelin 03 311 77800

Auni Collings
Erikoisalojohtaja